

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ A OFIȚERULUI DE INVESTIGAȚII ÎN CAZUL DIVULGĂRII INFORMAȚIILOR SECRETE*

Alexandru CICALA ¹

Alexandru GĂINA ²

Răspunderea juridică reprezintă un raport juridic instituit, de regulă, de către un organ competent de stat, ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite de către un făptuitor, cel din urmă fiind ținut să execute o sancțiune juridică corespunzătoare faptei săvârșite și respectiv, constituie un element obligatoriu al competenței ofițerului de investigații ca subiect al activității speciale de investigații, ținând cont de obligațiile și drepturile sale. Răspunderea juridică prevăzută de lege poate fi aplicată numai dacă există un temei de încălcare a legii. Principalele tipuri de răspundere juridică pentru un ofițer de investigație sunt: disciplinară, contravențională, materială, civilă și penală [1, p.30]. În cadrul demersului nostru ne vom referi la răspunderea juridică a ofițerului de investigație doar în cazul divulgării informațiilor ce constituie secret de stat, indiferent că aceste acțiuni sunt efectuate în timpul realizării măsurilor speciale de investigație sau în timpul altor activități proprii ofițerilor de investigație.

Cuvintele-cheie: ofițer de investigație, informație, secret de stat, măsuri speciale de investigații, răspundere juridică, infracțiune, contravenție.

LEGAL LIABILITY OF THE INVESTIGATING OFFICER IN CASE OF DISCLOSURE OF SECRET INFORMATION*

Alexandru CICALA ¹

Alexandru GĂINA ²

Legal liability is a legal relationship established, as a rule, by a competent state body, as a result of the commission of an unlawful act by a perpetrator, the latter being bound to execute a legal sanction corresponding to the committed act and, respectively, it constitutes a mandatory element of the competence of the investigation officer as the subject of special investigative activity, together with the obligations and rights. Legal liability prescribed by law can be applied only if there is a grounds for violation of the law. The main types of legal liability for an investigative officer are disciplinary, contravention, material, civil, and criminal.

In our approach, we will refer to the legal liability of the investigating officer only in case of disclosure of information constituting a state secret, regardless of whether these actions are carried out during the realization of special investigative measures or other activities of investigating officers.

Keywords: investigating officer, information, state secret, special investigative measures, legal liability, offense, misdemeanor, etc.

¹ Conferențiar universitar, doctor în drept, șef, Catedra „Activitate Specială de Investigații și Anticorupție”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md; e-mail: cicalaalexandru@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5900-0679

Associate Professor, PhD, Chair of Special Investigations Activity And Anti-Corruption, The „Ștefan cel Mare” Academy of the MIA of the Republic of Moldova (ROR: <https://ror.org/036kvxa54>); e-mail: academia@mai.gov.md; e-mail: cicalaalexandru@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-5900-0679

² Doctor în drept, șef, Direcția protecție a informațiilor a Direcției generale protecție internă a Serviciului protecție internă și anticorupție a MAI; e-mail: alexandru.gaina@mai.gov.md; ORCID ID: 0000-0003-3990-4683

PhD, Head, Information Protection Directorate of the General Directorate for Internal Protection of the Internal Protection and Anti-Corruption Service of the Ministry of Internal Affairs; e-mail: alexandru.gaina@mai.gov.md; ORCID ID: 0000-0003-3990-4683

* Articolul a fost realizat în cadrul proiectului de cercetare „Măsuri și mijloace speciale moderne pentru prevenirea și combaterea criminalității: realități și perspective de dezvoltare în contextul integrării europene” (cod 25.80012.0807.49SE), finanțat din fonduri alocate de la bugetul de stat.

* The paper was developed within the research project “Modern Special Measures and Means for the Prevention and Combating of Crime: Realities and Development Perspectives in the Context of European Integration” (code 25.80012.0807.49SE), funded by the state budget.

INTRODUCERE

Ofițerul de investigație se află în serviciul public, ocupă o funcție militară specifică sau o funcție a organelor de ocrotire a normelor de drept și are statut juridic corespunzător, adică are anumite drepturi și libertăți garantate de către stat, precum și îndatoriri și responsabilități oglindite prin Legea 59/2012 [11], alte legi și acte normative. Totodată, ofițerii de investigație sunt responsabili de corectitudinea (legalitatea) realizării acelor drepturi, îndatoriri și responsabilități oferite prin lege. Astfel, răspunderea juridică a ofițerului de investigație presupune măsuri de constrângere aplicate ofițerului care a încălcat legislația privind activitatea specială de investigație și alte prevederi legale [5, p.412].

Răspunderea disciplinară este o formă de influență oficială asupra unui ofițer de investigații – încălcarea disciplinei de serviciu se sancționează cu diferite pedepse disciplinare. Această formă de răspundere implică aplicarea unor sancțiuni disciplinare, cum ar fi avertismentul, musturarea, musturarea aspră, retrogradarea cu un grad special, retrogradarea din funcție și concedierea.

Răspunderea contravențională survine în cazul funcționarilor care comit o contravenție. Cel mai important act care reglementează procedura de tragere la răspundere contravențională este Codul contravențional.

Răspunderea materială este un concept juridic care se referă la obligația ofițerului de investigație de a acoperi prejudiciile materiale cauzate altei persoane, instituții sau entități. În general, apare în relațiile de muncă, dar și în alte raporturi juridice.

Răspunderea civilă apare atunci când instanța are în vedere plângerea unui cetățean și invalidează acțiunile ofițerului de investigații. Ea constă în aplicarea anumitor măsuri de influență asupra celui care a încălcat legea sau condițiile contractului. Aceste măsuri pot atrage consecințe nefavorabile cu caracter material, precum și moral.

Răspunderea penală survine pentru săvârșirea unei infracțiuni de către ofițerul de investigații în timpul realizării activității speciale de investigație.

Revenind la conținutul legii 59/2012 privind activitatea specială de investigație,

INTRODUCTION

The investigative officer is in the public service, occupies a specific military or law enforcement function, and has an appropriate legal status, i.e. he has certain rights and freedoms guaranteed by the state, as well as duties and responsibilities as reflected in Law 59/2012 [11], other laws and regulations. At the same time, investigative officers are responsible for the correctness (legality) of the realization of those rights, duties, and responsibilities provided by law.

Thus, the legal liability of the investigating officer implies coercive measures applied to the officer who has violated the legislation on special investigative activity and other legal provisions [5, p. 412].

The main types of liability for investigating officers are: disciplinary, contravention, material, civil, and criminal [1, p. 30].

Disciplinary liability is a form of official influence over an investigating officer - breaches of service discipline are punishable by various disciplinary sanctions. This form of liability involves the application of disciplinary sanctions such as warning, reprimand, severe reprimand, demotion to a special grade, demotion in rank, and dismissal.

Contraventional liability arises when officials commit a contravention. The most important act that regulates the procedure for being held liable for contraventions is the Contraventions Code.

Material liability is a legal concept that refers to the obligation of the investigating officer to cover material damage caused to another person, institution, or entity. It generally arises in employment relationships, but also in other legal relationships.

Civil liability arises when the court considers a citizen's complaint and invalidates the actions of the investigating officer. It consists in applying certain measures of influence on the person who has violated the law or the terms of the contract. These measures may entail unfavorable material as well as moral consequences.

Criminal liability arises for the commission of a criminal offense by the investigating officer in the course of carrying out special investigative activity.

identificăm în conținutul art.13 că ofițerul de investigație răspunde disciplinar, contravențional sau penal pentru faptele săvârșite în timpul efectuării măsurilor speciale de investigație. În acest context, susținem pe deplin opinia distinsului autor autohton Boris Glavan, care consideră că legiuitorul neinspirat a limitat acțiunea normei citate doar la încălcările comise în timpul efectuării măsurii speciale de investigație. Ofițerul de investigații ar putea comite încălcări de legislație și după finalizarea măsurii speciale de investigație, divulgând, de exemplu, informațiile ce constituie secret de stat sau cu caracter personal, sau falsificând date, documente etc. [6]

Astfel, în continuare în cadrul demersului nostru științific ne vom axa doar pe răspunderea juridică a ofițerului de investigații, ce poate surveni în urma divulgării informațiilor ce constituie secret de stat.

METODOLOGIE

În procesul elaborării studiului au fost folosite materiale doctrinare, normative, rapoarte de activitate, lucrări științifice cu privire la răspunderea juridică a ofițerului de investigație în cazul divulgării informațiilor secrete. De asemenea, investigarea acestui fenomen a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de cercetare științifică ale teoriei dreptului: metoda logică, metoda analizei comparative, analiza sistemică, statistică etc. Totodată, au fost utilizate lucrări ale savanților autohtoni, informații empirice, precum și opinii ale angajaților din cadrul subdiviziunilor specializate responsabile de domeniul activității speciale de investigație.

DISCUȚII ȘI REZULTATE

Potrivit art. 29 al Legii 245/2008 [23], cetățeanului căruia i s-a perfectat dreptul de acces la secretul de stat este obligat:

- a) prin orice metodă, să nu admită divulgarea secretului de stat care i-a fost încredințat sau i-a devenit cunoscut în legătură cu îndeplinirea obligațiilor funcționale;
- b) să nu participe la acțiuni ale partidelor și asociațiilor obștești a căror activitate a fost suspendată, limitată sau interzisă în modul stabilit de lege;
- c) să nu sprijine activitatea unui stat stră-

Returning to the content of Law 59/2012 on special investigative activity, we identify in the content of Article 13 that the investigative officer is liable to disciplinary, contravention, or criminal liability for acts committed during the performance of special investigative measures. In this context, we fully support the opinion of the distinguished local author Glavan Boris Boris, who considers that the legislator uninspiredly limited the action of the cited rule only to violations committed during the special investigative measure. The investigative officer could commit violations of the law even after the special investigative measure has been completed, for example, by disclosing information that constitutes a state secret or personal secret, or by falsifying data, documents, etc. [6].

Thus, in our scientific approach, we will focus only on the legal liability of the investigating officer that may arise from the disclosure of information constituting a state secret.

METHODOLOGY

In the process of elaboration of the study, the doctrinal material, normative norms, activity reports, and scientific works on the legal liability of the investigative officer in case of disclosure of secret information were used. It was also possible to investigate this phenomenon by applying several scientific research methods of legal theory: logical method, method of comparative analysis, systemic analysis, statistics, etc. At the same time, the works of local scholars, empirical information, and the opinion of employees of specialized subdivisions responsible for special investigation activity were used.

DISCUSSIONS AND RESULTS

According to art. 29 of Law 245/2008 [23], the citizen to whom the right of access to the state secret has been perfected is obliged:

- a) not to admit the disclosure, by any method whatsoever, of the state secret entrusted to him/her or which has become known to him/her in connection with the performance of his/her functional duties;
- b) not to participate in the activities of parties and public associations whose activity has been suspended, limited, or banned in the manner established by law;

in, a unei organizații străine sau a reprezentanților acestora, precum și a cetățenilor străini și apatrizilor ce cauzează prejudicii intereselor și/sau securității Republicii Moldova;

d) să execute cerințele asigurării regimului secret;

e) să comunice persoanei cu funcție de răspundere care i-a acordat dreptul de acces la secretul de stat și subdiviziunii de protecție a informațiilor atribuite la secret de stat despre apariția circumstanțelor ce fac imposibilă deținerea dreptului de acces la secret de stat sau despre alte împrejurări ce împiedică păstrarea secretului de stat care i-a fost încredințat, precum și despre ieșirea sa de pe teritoriul Republicii Moldova;

f) să respecte alte prevederi ale legislației privind secretul de stat.

Pentru alte categorii de cetățeni, angajați în instituțiile statului, de exemplu ofițerii de informații și securitate, judecătorii, procurorii, avocații, angajații Centrului Național Anticorupție, militarii, funcționarii publici, funcționarii publici cu statut special, polițiștii, ofițerii de investigație, polițiștii de frontieră, carabinierii etc., ei au obligația păstrării secretului de stat, de care iau cunoștință în procesul activității, potrivit Legilor speciale, după cum urmează:

- art. 39 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 170/2007 *privind statutul ofițerului de informații* prevede obligația acestuia de a asigura protecția secretului de stat și altor informații cu accesibilitate limitată, a surselor de obținere a acestora, precum și de a păstra secretul activității desfășurate [18];

- art. 15 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 544/1995 *cu privire la statutul judecătorului*, obligă judecătorii să nu divulge secretul deliberării, informațiile obținute în ședință închisă, precum și datele urmăririi penale [16];

- art. 6 alin. (3) lit. k) din Legea nr. 3/2016 *cu privire la Procuratură*, statuează obligația procurorului în vederea respectării regimului secretului de stat, precum și altor informații cu acces limitat care i-au devenit cunoscute în exercițiul funcției [15];

- art. 55 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1260/2002 *cu privire la avocatură*, interzice avocatului divulgarea informațiilor confidențiale ce i-au fost comunicate în timpul acordării asistenței juridice, transmiterea, fără

c) not to support the activity of a foreign state, a foreign organization, or their representatives, as well as foreign citizens and stateless persons that cause harm to the interests and/or security of the Republic of Moldova;

d) to carry out the requirements of secrecy;

e) to inform the person in a position of responsibility who granted the right of access to the state secret and the subdivision for the protection of information attributed to the state secret about the occurrence of circumstances that make it impossible to hold the right of access to the state secret or other circumstances that prevent the preservation of the state secret entrusted to him/her, as well as about his/her departure from the territory of the Republic of Moldova;

f) to comply with other provisions of state secrecy legislation.

For other categories of citizens employed in state institutions, e.g. intelligence and security officers, judges, prosecutors, lawyers, employees of the National Anti-Corruption Center, military, civil servants, civil servants with special status, police officers, investigation officers, border guards, carabinieri, etc., are obliged to keep the state secret, which they become aware of in the process of their activity, according to special laws, as follows:

- Article 39 para. (1) letter g) of Law no. 170/2007 *on the status of the intelligence officer* stipulates the obligation to ensure the protection of state secrets and other information with limited accessibility, the sources of obtaining them, as well as to keep the secrecy of the activity carried out [18];

- Art. 15 para. (1) letter f) of Law no. 544/1995 *on the status of the judge*, obliges judges not to disclose the secrecy of deliberation, information obtained in closed session, as well as the data of the criminal prosecution [16];

- Article 6 para. (3) lit. k) of Law no. 3/2016 *on the Prosecutor's Office*, stipulates the prosecutor's obligation to respect the state secrecy regime, as well as other information with limited access that became known to him in the exercise of his functions [15];

- Art. 55 para. (1) and (2) of Law no. 1260/2002 *on the legal profession*, prohibits the lawyer from disclosing confidential infor-

acordul clientului, unor terți documentele legate de exercitarea delegației, precum și statuează obligația acestuia în vederea păstrării secretului profesional [13];

- art. 6 lit. o) din Legea nr. 1104/2002 *cu privire la Centrul Național Anticorupție*, obligă angajații CNA să asigure protecția și păstrarea informației care constituie secret de stat, bancar și comercial, precum și a altor secrete apărute prin lege, care au devenit cunoscute în executarea atribuțiilor [14];

- art. 26 lit. e) din Legea nr. 162/2005 *cu privire la statutul militarilor* îndatorează militarii să asigure păstrarea secretului de stat și a altor informații oficiale cu accesibilitate limitată [17];

- art. 22 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 158/2008 *cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public* stipulează obligația acestuia de păstrare, potrivit prevederilor cadrului normativ, a secretului de stat, precum și confidențialitate în legătură cu faptele, informațiile sau documentele devenite cunoscute în procesul exercitării activității de serviciu, excepție fiind informații de interes public [20];

- art. 50 lit. f) din Legea nr. 288/2016 *privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne* [25], precum și prevederile Ordinului MAI nr. 670/2024 „*Pentru aprobarea Instrucțiunii privind procedurile de protecție a personalului Ministerului Afacerilor Interne*” [24], prevede obligația în vederea asigurării protecției secretului de stat, a informațiilor privind datele cu caracter personal de care ia cunoștință în exercitarea atribuțiilor de serviciu și a altor informații cu acces limitat, a secretului surselor de obținere a acestora, precum și păstrării secretului activității desfășurate de către funcționarii publici cu statut special;

- art. 25 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 219/2018 *cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri* obligă carabinierii la păstrarea secretului de stat și protejarea informațiilor privind datele cu caracter personal de care ia cunoștință în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu [22];

- art. 12 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 283/2011 *cu privire la Poliția de Frontieră* prevede obligația polițistului de frontieră în vederea asigurării protecției secretului de stat și a altor informații cu accesibilitate limitată, a

information communicated to him during the provision of legal assistance, the transmission, without the client's consent, to third parties of documents related to the exercise of the delegation, as well as stipulates the obligation to maintain professional secrecy [13];

- Article 6 lit. o) of Law no. 1104/2002 *on the National Anti-Corruption Center*, obliges NAC employees to ensure the protection and preservation of information constituting state, banking, and commercial secrets, as well as other secrets protected by law, which have become known in the performance of their duties [14];

- Article 26 lit. e) Law no. 162/2005 *on the status of military personnel* obliges military personnel to ensure the preservation of state secrets and other official information with limited accessibility [17];

- Art. 22 para. (1) letter e) of Law no. 158/2008 *on the civil service and the status of civil servants* stipulates the obligation of the civil servant to keep, according to the provisions of the normative framework, the state secret, as well as confidentiality about facts, information or documents that become known in the process of performing the service activity, except for information of public interest [20]

- Article 50 letter f) of Law no. 288/2016 *on the civil servant with special status within the Ministry of Internal Affairs* [25], as well as the provisions of the Order of the Ministry of Interior no. 670/2024 „*For the approval of the Instruction on the procedures for the protection of the personnel of the Ministry of Internal Affairs*” [24], provides the obligation to ensure the protection of state secrecy, of information on personal data that become known in the exercise of their duties and other information with limited access, of the secrecy of the sources of obtaining them, as well as to keep the secrecy of the activity carried out by civil servants with special status;

- Art. 25 para. (1) lit. f) Law no. 219/2018 *on the Inspectorate General of Carabinieri* obliges the Carabinieri to maintain state secrecy and protect information on personal data of which they become aware during the performance of their duties [22];

- Art. 12 para. (1) lit. f) of Law no. 283/2011 *on the Border Police* stipulates the

secretului surselor de obținere a acestora, precum și păstrării secretului activității desfășurate [21];

- art. 26 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 320/2012 *cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului* obligă angajatul de poliție să păstreze secretul de stat și al altor informații oficiale cu accesibilitate limitată [12].

d) *normele sociale, morale*. De exemplu, prevederile *Codului de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 629 din 08.08.2017 [10], *Statutul disciplinar al funcționarului public cu statut special din cadrul MAI*, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 409 din 07.06.2017 [8] sau *Statutul disciplinar al ofițerului de protecție al Serviciului de Protecție și Pază de Stat*, aprobat prin Decretul Președintelui RM nr. 1396 din 23.12.2019 [4] etc., reglementează conduita acestuia la exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și în afara îndeplinirii acestora, în vederea respectării valorilor morale și profesionale, principiilor și normelor de conduită, printre care fiind și obligația păstrării secretului de stat, respectării confidențialității depline a datelor și informațiilor pe care acesta le deține și neutilizarea acestora în mod abuziv sau în folos personal.

În contextul celor expuse constatăm că legiuitorul a impus obligația *păstrării secretului de stat în norme generale și cele speciale* pentru fiecare angajat din cadrul instituțiilor statului. Obligația ofițerilor de investigație privind păstrarea informațiilor ce constituie secret de stat sunt consacrate în mai multe acte legislative nominalizate supra, însă potrivit art.13 a legii 59/2012, ofițerul de investigație poate fi atras la răspundere pentru fapte ilegale săvârșite în timpul efectuării măsurilor speciale de investigație, nu și pentru divulgarea informațiilor ce sunt protejate de stat sau constituie secret de stat în timpul realizării altor activități decât măsurile speciale de investigații.

Totodată, ofițerului de investigație *căruia i-a fost perfectat dreptul de acces la secretul de stat, semnează **Angajamentul de confidențialitate***, potrivit formei nr. 4, anexă la HG nr. 1176/2010, *în conformitate cu care își exprimă obligația de a respecta prevederile legale cu privire la secretul de stat,*

obligation of the border guard to ensure the protection of state secrecy and other information with limited accessibility, the secrecy of the sources of obtaining them, and to keep the secrecy of the activity carried out [21];

- Art. 26 para. (1) lit. f) Law no. 320/2012 *on Police Activity and Police Officer's Statute* obliges the police employee to keep state secrecy and other official information with limited accessibility [12].

d) *social, and moral norms*. For example, the provisions of *the Code of Ethics and Deontology of the civil servant with special status within the Ministry of Internal Affairs*, approved by Government Decision no. 629 of 08.08.2017 [10], the *Disciplinary Statute of the servant with special status within the Ministry of Interior*, approved by Government Decision no. 409 of 07.06.2017 [8] or the *Disciplinary Statute of the protection officer of the State Protection and Guard Service*, approved by Decree of the President of the Republic of Moldova no. 1396 of 23.12.2019 [4], etc., regulates his conduct in the performance of his duties, as well as outside their fulfillment, to comply with moral and professional values, principles and rules of conduct, including the obligation to preserve state secrecy, to respect the full confidentiality of data and information in his possession and not to misuse them in an abusive manner or for personal gain.

In the context of the above, we note that the legislator has imposed the obligation to preserve state secrecy in general and special rules for each employee of state institutions. The obligation of investigative officers to keep information constituting state secret is enshrined in several legislative acts mentioned above, but according to Article 13 of Law 59/2012, the investigative officer may be held liable for illegal acts committed during the performance of special investigative measures, not for disclosure of information that is protected by the state or constitutes state secret during the performance of other activities than special investigative measures.

At the same time, the investigation officer who has been granted the right of access to the state secret, signs the **Confidentiality Undertaking**, according to form no. 4, annexed to GD no. 1176/2010, according to which, he ex-

protecția cu strictețe a secretului de stat și asigurarea regimului secret, precum și nedivulgarea informațiilor ce constituie secret de stat încredințate în procesul de activitate etc..

Potrivit prevederilor cadrului normativ în domeniul secretului de stat, restrângerea exercițiului unor drepturi ale ofițerului de investigație în legătură cu dreptul de acces și accesul la secretul de stat se poate referi la:

a) restricții de utilizare a descoperirilor și invențiilor ce conțin informații atribuite la secret de stat și de răspândire a acestor informații;

b) restrângerea dreptului la inviolabilitatea vieții private în timpul efectuării măsurilor de control în perioada perfectării (reperfectării) dreptului de acces la secretul de stat.

Respectiv, în prim caz, se subînțelege că, ofițerul de investigație, care dispune de dreptul de acces la secret de stat, are restricții de răspândire sau diseminare a informațiilor secrete privind unele descoperiri și/sau invenții, la care nu este posesor sau nu dispune de dreptul de proprietate asupra acestor informații.

În al doilea caz, având în vedere că, în timpul efectuării controlului special în legătură cu perfectarea sau reperfectarea dreptului de acces la secret de stat, în privința persoanelor ce urmează să activeze în calitate de ofițer de investigație pot fi aplicate măsurile speciale de investigații din partea organelor specializate, cum ar fi Serviciul de Informații și Securitate, în cadrul cărora pot fi verificate unele aspecte ce țin de viața personală a acestora, fapt ce presupune restrângerea unor drepturi la inviolabilitatea vieții private.

În acest context, apreciem că astfel de măsuri sunt absolut necesare, deoarece sunt realizate în vederea stabilirii interdicțiilor și/sau incompatibilităților cu deținerea dreptului de acces la secret de stat de către persoane supuse acestor verificări; de exemplu stabilirea, în urma măsurilor de verificare, dacă ofițerul de investigație sprijină sau nu activitățile unui stat străin, a unei organizații străine sau a reprezentanților acestora, precum și a unor cetățeni străini sau apatrizi ce cauzează prejudicii intereselor și/sau securității Republicii Moldova sau descoperirea altor acțiuni ale acesteia care prezintă pericol pentru securitatea Republicii Moldova etc.

Prevederile cadrului normativ în vigoare

presses the obligation to comply with the legal provisions on state secrecy, strict protection of state secrets and ensuring secrecy regime, as well as non-disclosure of information that constitutes state secret entrusted in the process of activity, etc..

According to the provisions of the regulatory framework in the field of state secrecy, the restriction of the exercise of certain rights of the investigating officer about the right of access and access to state secrets may relate to:

a) Restrictions on the use of discoveries and inventions containing information classified as a state secret and on the dissemination of such information ;

(b) restricting the right to inviolability of privacy while carrying out control measures while the right of access to state secrets is being perfected (re-infected).

Respectively, in the first case, it is implied that the investigating officer, who has the right of access to the state secret, is restricted from spreading or disseminating secret information on some discoveries and/or inventions, to which he is not the possessor or does not have the property right on this information.

In the second case, taking into account the fact that, during the special control in connection with the perfection or re-establishment of the right of access to state secrets, special investigative measures may be applied by specialized bodies, such as the Intelligence and Security Service, in which some aspects of their personal life may be checked, which implies the restriction of some rights to the inviolability of privacy.

In this context, we consider that such measures are necessary, as they are carried out to establish prohibitions and/or incompatibilities with the right of access to state secrets by persons subject to such checks, for example, to establish, following the verification measures, whether the investigating officer supports or not the activities of a foreign state, a foreign organization or their representatives, as well as foreign or stateless citizens causing harm to the interests and/or security of the Republic of Moldova or to discover other actions of the Republic of Moldova that pose a danger to the security of the Republic of Moldova, etc.

The provisions of the regulatory frame-

stabilesc restrângerea unor drepturi și libertăți ale ofițerilor de investigație ce vizează promovarea opiniilor sau preferințelor politice în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, la locul de muncă sau în timpul orelor de serviciu.

Totodată, ofițerilor de investigație îi este interzis:

1) să utilizeze în interes personal informațiile de serviciu ce îi sunt puse la dispoziție pentru exercitarea atribuțiilor ori la care are acces în virtutea îndeplinirii acestora;

2) să redacteze, să imprime sau să difuzeze materiale ori publicații cu caracter politic, imoral sau care instigă la indisciplină;

3) să promoveze opinii sau preferințe politice în timpul sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor de serviciu, la locul de muncă sau în timpul orelor de serviciu;

4) plasarea pe paginile rețelelor de socializare a unor informații de serviciu dezvăluirea cărora poate defăima instituția [8].

Potrivit HG 409/2017, ofițerul de investigație nu poate prezenta în public informații și date obținute în timpul realizării măsurilor speciale de investigație și nu este în drept de a face comentarii referitoare la astfel de informații, dacă prin acestea este încălcat principiul prezumției de nevinovăție, este lezat dreptul la demnitate, viață intimă, familială ori privată al persoanei și sunt afectate interesele sau securitatea statului. Încălcarea cadrului normativ cu privire la secretul de stat, în mod cert, atrage după sine răspunderea penală, contravențională, civilă, materială sau disciplinară, potrivit legislației, a persoanelor ce sunt vinovate.

În același timp, cadrul normativ prevede că persoanele cu funcții de răspundere, inclusiv ofițerii de investigație sau conducătorii subdiviziunilor specializate, având împuterniciri de dispoziție asupra informațiilor atribuite la secret de stat, poartă răspundere penală, civilă, contravențională sau disciplinară, conform legislației, pentru atribuirea neîntemeiată a informațiilor la secret de stat, pentru neluarea intenționată a deciziei privind atribuirea informațiilor la secret de stat, a căror divulgare poate cauza prejudicii intereselor și/sau securității statului, precum și pentru luarea unor decizii neîntemeiate cu privire la excluderea din nomenclatorul departamental a informațiilor atribuite la secret de stat.

work in force, establish the restriction of certain rights and freedoms of investigative officers aimed at promoting political opinions or preferences during or in connection with the performance of their duties, at work, or during working hours.

Investigating officers are also prohibited:

1) to use in his/her interest the service information made available to him/her for the performance of his/her duties or to which he/she has access under the performance of his/her duties;

2) to write, print, or disseminate materials or publications of a political, immoral, or instigating indiscipline;

3) to promote political opinions or preferences during or in connection with the performance of official duties, at work or during working hours;

4) Posting on social networking sites service information, the disclosure of which may defame the institution [8].

According to GD 409/2017, the investigating officer may not present in public information and data obtained during the realization of special investigative measures and is not entitled to comment on such information, if they violate the principle of presumption of innocence, violate the right to dignity, intimate, family or private life of the person and affect the interests or security of the state.

Violation of the regulatory framework on state secrecy certainly entails the criminal, misdemeanor, civil, material, or disciplinary liability, according to the law, of the guilty persons.

At the same time, the regulatory framework provides that persons in positions of responsibility, including investigation officers or heads of specialized subdivisions, having powers of disposal over information classified as state secret shall be liable under criminal, civil, contravention, or disciplinary liability, according to the legislation, for the unfounded attribution of information to state secret, for willful failure to decide on the attribution of information to state secret, the disclosure of which may cause damage to the interests and/or security of the state, as well as for taking unfounded decisions on the exclusion from the departmental nomenclature of information attributed to

Este necesar de menționat că potrivit HG 1176/2010 [9], faptele de divulgare a informațiilor atribuite la secret de stat, pierdere a documentelor și altor purtători materiali de informații atribuite la secret de stat sau a articolelor care conțin asemenea informații se comunică neîntârziat Subdiviziunii de protecție a secretului de stat, conducătorului autorității publice sau altor persoane juridice (de exemplu, autorității cu împuterniciri de dispoziție asupra acestor informații), precum și Serviciului de Informații și Securitate, pentru organizarea unei investigații de serviciu pentru clarificarea circumstanțelor care au favorizat producerea unor asemenea încălcări, cât și căutarea documentelor și altor purtători materiali de informații secrete care au fost pierdute.

Măsurile necesare privind căutarea documentelor, altor purtători materiali de informații atribuite la secret de stat și articolelor secrete, clarificarea circumstanțelor divulgării informațiilor secrete și depistarea persoanelor vinovate în cadrul autorităților publice sau altor persoane juridice se desfășurează în comun cu Serviciul de Informații și Securitate. După cum am precizat anterior, ofițerii de investigație poartă răspundere penală pentru încălcările care îndeplinesc elementele unei infracțiuni prevăzute în conținutul Codului penal al Republicii Moldova, ce ține de divulgarea informațiilor clasificate ce sunt în posesia acestuia.

Așadar, potrivit Codului penal al Republicii Moldova, la articolul 344, este prevăzută răspunderea penală pentru **divulgarea secretului de stat**, potrivit căruia:

„Divulgarea informațiilor ce constituie secret de stat de către o persoană căreia aceste informații i-au fost încredințate sau i-au devenit cunoscute în legătură cu serviciul sau munca sa, dacă nu constituie trădare de Patrie sau spionaj”[3].

Totodată, articolul 345 din Codul penal al RM prevede răspunderea penală pentru **pierderea documentelor ce conțin informații atribuite la secret de stat**, potrivit căruia:

„Pierderea documentelor ce conțin informații atribuite la secret de stat, precum și a obiectelor datele despre care constituie secret de stat, de către o persoană căreia aceste documente sau obiecte i-au fost încredințate, ca rezultat al încălcării normelor de protecție a secretului de stat, dacă aceasta a condus la:

state secret.

It should be noted that according to HG 1176/2010 [9], the facts of disclosure of information attributed to state secrets, loss of documents, and other material bearers of information attributed to state secrets or articles containing such information shall be promptly reported to the subdivision for the protection of state secret, the head of the public authority or other legal person (the authority with the power to dispose of such information), as well as the Intelligence and Security Service, to organize an official investigation to clarify the circumstances that have favored the occurrence of such violations, as well as to search for documents and other material carriers of secret information that have been lost.

The necessary measures to search for documents, other material bearers of information classified as state secret and secret articles, to clarify the circumstances of disclosure of secret information, and to track down the guilty persons within public authorities or other legal entities shall be carried out jointly with the Intelligence and Security Service.

As stated above, investigation officers bear criminal liability for violations that fulfill the elements of an offense stipulated in the Criminal Code of the Republic of Moldova, which is related to the disclosure of classified information in their possession.

Thus, according to the Criminal Code of the Republic of Moldova, Article 344, provides for criminal liability for **disclosure of state secrets**, according to which:

„Disclosure of information constituting a state secret by a person to whom such information has been entrusted or has become known in connection with his service or work unless it constitutes treason or espionage”[3].

At the same time, Article 345 of the Criminal Code of the Republic of Moldova provides for criminal liability for the **loss of documents containing information attributed to state secrets**, according to which:

„The loss of documents containing information attributed to state secret, as well as of objects the data about which constitute state secret, by a person to whom such documents or objects have been entrusted, as a result of a violation of the rules of protection of state secret, if

a) publicarea documentului ce conține informații atribuite la secret de stat sau aducerea la cunoștința publicului larg a informației atribuite la secret de stat;

b) obținerea de către un stat străin, o organizație străină, o entitate anticonstituțională sau de către reprezentanții lor a informațiilor atribuite la secret de stat;

c) deconspirarea persoanelor care acordă sprijin confidențial organelor de drept;

d) cauzarea daunelor în proporții mari”[3].

În continuare, ne vom referi la răspunderea contravențională la care pot fi trași ofițerii de investigație pentru **încălcarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice**, prevăzută la articolul 365¹ din Codul Contravențional [2] al RM potrivit căruia sunt pasibili de răspundere contravențională ofițerii de investigații care au admis următoarele fapte:

1) Încălcarea regulilor de acces la secretul de stat;

2) Încălcarea regulilor de întocmire, evidență, păstrare, procesare, multiplicare, utilizare, transmitere, distrugere a informațiilor atribuite la secret de stat;

3) Încălcarea regulilor de asigurare a protecției secretului de stat prin măsuri de ordin juridic, de ordin procedural, de protecție fizică, de protecție a sistemelor informaționale și de telecomunicații.

Totodată, potrivit art. 365² din Codul Contravențional al RM, ofițerii de investigație pot fi tras la răspunderea contravențională pentru **secretizarea / desecretizarea neîntemeiată a informațiilor**:

„Secretizarea/desecretizarea informațiilor cu încălcarea cerințelor stabilite de legislația cu privire la secretul de stat, sau

Refuzul neîntemeiat de a secretiza/desecretiza informațiile atribuite la secretul de stat”[2].

Prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1176/2010 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice” definesc procesul de **secretizare a informației** ca încadrarea acesteia la un anumit grad de secretizare, iar **desecretizarea** – scoaterea informației secretizate de sub incidența reglementărilor privind secretul de stat și suprimarea parafei de

it has led to:

a) publication of the document containing the information attributed as a state secret or public disclosure of the information attributed as a state secret;

b) obtaining by a foreign state, a foreign organization, an anti-constitutional entity, or by their representatives of information attributed to state secret;

c) exposing persons providing confidential support to law enforcement bodies;

d) causing damage in large proportions”[3].

In the following, we will refer to the contravenational liability to which investigative officers may be liable for the **violation of secrecy within public authorities and other legal entities**, provided for in Article 365⁽¹⁾ of the Contravention Code [2] of the RM, according to which, investigative officers who have admitted the following facts are liable for contravenational liability:

1) Violation of the rules of access to state secrets;

2) Violation of the rules of preparation, record keeping, storage, processing, multiplication, use, transmission, and destruction of information attributed as state secret;

3) Violation of the rules for ensuring the protection of state secrecy through legal, procedural, and physical protection, and protection of information and telecommunications systems.

At the same time, according to Art. 365² of the Contravention Code of the RM, investigative officers may be held liable for **unfounded securitization/ declassification of information**:

„Securitizing/discretizing information in violation of the requirements established by the legislation on state secrecy, or

Unreasonable refusal to secret/disclose information attributed to state secrecy”[2].

The provisions of the Government Decision no. 1176/2010, „For the approval of the Regulation on ensuring secrecy within public authorities and other legal entities” define the process of **secrecy of information** as - its classification to a certain degree of secrecy, and the **discretization** - the removal of the secreted information from the scope of the regulations on state secrecy and the removal of the secrecy

secretizare aplicată pe purtătorul material de asemenea informație [9].

În același timp, modul și regulile secretizării / desecretizării sunt statuate la prevederile Legii nr. 245/2008 *cu privire la secretul de stat* [23] și Hotărârii de Guvern nr. 1176/2010 „*Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice*”, fiind obligatorii pentru autoritățile publice și alte persoane juridice [9].

Răspunderea disciplinară se aplică funcționarilor publici cu statut special, inclusiv ofițerilor de investigații din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Această formă de răspundere prevede aplicarea unor sancțiuni disciplinare, cum ar fi avertismentul, mustrarea, mustrarea aspră, retrogradarea cu un grad special, retrogradarea în funcție și concedierea. Aceste obligații sunt statuate și în alte acte normative, pentru nerespectarea cărora funcționarii poartă răspunderea disciplinară, cum ar fi, de exemplu, prevederile Codului de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 629 din 08.08.2017 [10], Statutul disciplinar al funcționarului public cu statut special din cadrul MAI, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 409 din 07.06.2017 [8], sau Statutul disciplinar al ofițerului de protecție al Serviciului de Protecție și Pază de Stat, aprobat prin Decretul Președintelui RM nr. 1396 din 23.12.2019 [4], precum și alte acte normative.

CONCLUZII

În concluzie, este necesar de menționat că prevederile art. 27 alin. (3) lit. c) din Legea nr. 245/2008 *cu privire la secretul de stat* statuează că, în cazul încălcării, chiar și o singură dată, a obligațiilor prevăzute în contractul individual de muncă ce țin de protecția secretului de stat, ***dreptul de acces la secret de stat al ofițerului de investigație încetează*** [23].

De asemenea, intervenim cu propunerea modificării art.13 din Legea 59/2012 privind extinderea normei vizate asupra consacării în textul legii a răspunderii ofițerilor de investigație pe întreg domeniul activității speciale de investigații, inclusiv divulgarea informațiilor ce constituie secret de stat; or,

seal applied on the material bearer of such information [9].

At the same time, the manner and rules of secrecy/declassification are stipulated in the provisions of Law no. 245/2008 *on state secrecy* [23] and Government Decision no. 1176/2010 „*For the approval of the Regulation on the secrecy regime within public authorities and other legal entities*”, being binding for public authorities and other legal entities [9].

Disciplinary liability applies to civil servants with special status, including investigation officers in the Ministry of Internal Affairs. This form of liability involves disciplinary sanctions such as warning, reprimand, severe reprimand, demotion to a special grade, demotion in rank, and dismissal. These obligations are also stipulated in other normative acts, for failure to comply with which civil servants bear disciplinary liability, such as the provisions of the Code of Ethics and Deontology of the Civil Servant with Special Status of the Ministry of Internal Affairs, approved by Government Decision no. 629 of 08.08.2017 [10], the Disciplinary Statute of the civil servant with special status within the Ministry of Interior, approved by Government Decision no. 409 of 07.06.2017 [8] or the Disciplinary Statute of the protection officer of the State Protection and Guard Service, approved by the Decree of the President of the Republic of Moldova no. 1396 of 23.12.2019 [4], as well as other normative acts.

CONCLUSIONS

In **conclusion**, it should be noted that according to the provisions of Art. 27 para. (3) lit. c) of the Law no. 245/2008 *on state secrecy* stipulates that, in case of a breach, even once, of the obligations stipulated in the individual employment contract related to the protection of state secrecy, the ***right of access to the state secret of the investigation officer shall cease*** [23].

Also, we intervene with the proposal to amend Article 13 of Law 59/2012 on the extension of the rule concerned on the enshrinement in the text of the law, the liability of investigation officers on the entire field of special investigation activity, including the disclosure of information constituting state secret, or the investigation activity is not limited only to spe-

activitatea de investigație nu se limitează doar la măsurile speciale de investigație, dar include și alte activități extrem de importante pentru realizarea sarcinilor oglindite în conținutul art. 2 al Legii 59/2012.

cial investigative measures but also includes other activities extremely important for the fulfillment of the tasks reflected in the content of Article 2 of Law 59/2012.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

BIBLIOGRAPHICAL REFERENCES

1. Cicala Alexandru, Activitatea special de investigație, Reprezentări schematice și definiții. Ed. Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare”, Chișinău 2021, 154 p.
2. Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218 din 24.10.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 17.03.2017, nr. 78-84.
3. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 14.04.2009, nr. 72-74.
4. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1396 din 23.12.2019 cu privire la aprobarea Statutului disciplinar al ofițerului de protecție al Serviciului de Protecție și Pază de Stat. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.12.2019, nr. 400-406.
5. Glavan Boris, Activitatea special de investigații și procesul penal. Aspecte comune și delimitări. Ed: Print-Caro, Chișinău 2022, 475 p.
6. Glavan Boris, Teza de doctor habilitat în drept: Abordări conceptuale privind activitatea specială de investigații în condițiile statului de drept <https://anacec.md/files/Glavan-tezaDH.pdf> (vizitat la 10.04.2025).
7. Hotărârea Guvernului nr. 409 din 07.06.2017 cu privire la aprobarea Statutului disciplinar al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne.
8. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la aprobarea Statutului disciplinar al funcționarului public cu statut special din cadrul MAI nr. 409 din 07.06.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 16.06.2017, nr. 190-200.
9. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova pentru aprobarea Regulamentului cu privire la asigurarea regimului secret în cadrul autorităților publice și al altor persoane juridice” nr. 1176 din 22.12.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.08.2011, nr. 139-145.
10. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind aprobarea Codului de etică și deontologie al funcționarului public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne nr. 629 din 08.08.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 11.08.2017, nr. 289-300.
11. Legea nr.59 din 29.03.2012 privind activitatea special de investigație.
12. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului nr. 320 din 27.12.2012. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.03.2013, nr. 42-47.
13. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură nr. 1260 din 19.07.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 04.09.2010, nr. 159.
14. Legea Republicii Moldova cu privire la Centrul Național Anticorupție nr. 1104 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 05.10.2012, nr. 209-211.
15. Legea Republicii Moldova cu privire la Procuratură nr. 3 din 25.02.2016. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 25.03.2016, nr. 69-77.
16. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.07.1995, nr. 59-60.
17. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul militar nr. 162 din 22.07.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.09.2005, nr. 129-130.
18. Legea Republicii Moldova nr. 170 din 19.07.2007 privind statutul ofițerului de

- informații și securitate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.11.2007, nr. 171-174.
19. Legea Republicii Moldova privind apărarea națională nr. 345 din 25.07.2003. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.09.2003, nr. 200-203.
20. Legea Republicii Moldova cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.05.2007. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.12.2008, nr. 230-232;
21. Legea Republicii Moldova cu privire la Poliția de Frontieră nr. 283 din 28.12.2011. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.04.2012, nr. 76-80.
22. Legea Republicii Moldova cu privire la Inspectoratul General de Carabinieri nr. 219 din 08.11.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.12.2018, nr. 462-466.
23. Legea Republicii Moldova privind secretul de stat nr. 245 din 27.11.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 27.02.2009, nr. 45-46.
24. Ordinul MAI nr. 670 din 18.12.2024 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind procedurile de protecție a personalului Ministerului Afacerilor Interne”.
25. Legea privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, nr. 288 din 16-12-2016, În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 10.02.2017 Nr. 40-49 art. 85.
-